

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: oponentka práce

Název práce: Faktory ovlivňující vzdělanostní aspirace žáků základních škol

Autorka práce: Bc. Christiana Husovská

Vedoucí práce: PhDr. Ing. Petr Soukup, Ph.D.

Navržené hodnocení: C-B

Zdůvodnění vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. *Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?*

Jako cíl své diplomové práce si autorka stanovila identifikovat ústřední faktory, které ovlivňují tvorbu vzdělanostních aspirací u patnáctiletých žáků v České republice a následně zmapovat jejich tendence vývoje napříč lety 2003 až 2022. Výzkumné otázky tomu odpovídají a struktura práce také. Teoretická část velmi dobře mapuje vývoj dosavadního bádání a reflektuje množství faktorů, které mohou do vzdělanostních aspirací vstupovat. Ovšem dizajn práce je limitován tím, co umožňuje PISA testování – autorka to zcela explicitně a adekvátně vysvětluje, nicméně při četbě teoretických východisek se objevuje otázka, zda autorka nebyla limitovaná příliš a zcela „technicky“ nevynechala nějaký důležitý faktor, který by aspirace ovlivňoval, jen proto, že to PISA neměří. Sociologická relevance těchto dat by proto měla být zdůvodněna. Proč PISA a ne jiná data – co je jejich (sociologický!) benefit. PISA testování je popsáno, ale jako jediný důvod jejich použití se uvádí: „možnost sledování změn v čase“ (stránka 24).

2. *Opírá se autorka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?*

Ano, zpracovaná literatura je nadstandardní.

3. *Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?*

Vzhledem k tomu, že moje výzkumná práce není zakotvená v kvantitativních metodologiích, tuto část výzkumu oponoval pan doc. Milan Tuček:

Jako zcela v pořádku hodnotil:

- informace o datových souborech
- zdůvodnění volby polynomické regrese
- vysvětlení základního i rozšířeného modelu
- zdůvodnění, že analýza se týká jen žáků ZDŠ
- přesunutí většiny tabulek regresní analýzy do příloh

Jako nejasné hodnotil:

- počty respondentů. někde je údaj 7000 (str.19), v tabulkách procent jsou údaje 2500-3700 (navíc pro různé faktory jsou různé – zde bych si myslel, že půjde o počty vstupující do regrese)

-není nijak komentovaná výchylnka v roce 2009 ve vzdělání otce a matky - pokles o desítku procent u VŠ oproti ostatním letům

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Jako problematické pan doc. Milan Tuček hodnotil:

- komentář výsledků. Nepochybně jsou výpočty provedeny korektně. Nepochybně jde o statistickou významnost jednotlivých faktorů a jejich vliv vyjádření poměrem šancí. Nepochybně v návaznosti na výzkumné otázky je třeba provést porovnání mezi jednotlivými roky. Tak, jak je to provedeno, je ale problematické. Podrobný popis výsledků za každý rok bez nějakého (sociologického) komentáře je nečitelný (str.38-44) a další. Určité řešení je nabídnuto v tabulkách 14 a 15, které jsou součástí kapitoly Shrnutí. Ale i zde nějaký sociologizující text není přítomen. Myslím, že text měl více akceptovat poznatky z literatury, zdůraznit, zda a co se za posledních zhruba 10 let změnilo (oproti Matějů, Katrňák...) a provázat to na vývojovými tendencemi ve společnosti, nabídnout nějaká svoje vysvětlení výsledných zjištění. Chápu, že sekundární analýza je omezena daty, které soubory PISA obsahují. Chápu, že vyznat se v desítkách (stovkách) údajů z osmi běhů PISy a nějak je v práci prezentovat je velký problém a vlastně výzva. Myslím, že zatím nikdo neprovedl takovou analýzu jako autorka práce.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?
Ano.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Odkazový aparát práce je v pořádku.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li nějaké).

Pan doc. Milan Tuček shrnul:

Provedená analytická práce je vysoce nadstandardní, úskalí jsou v oblasti prezentace výsledků a jejich interpretace a zobecnění.

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

- Jaké jsou sociologické benefity použití PISA dat a jaké jsou jejich limity?
- Vyjasněte, prosím, počty respondentů
- Zdůrazněte, prosím, zda a co se za posledních zhruba 10 let změnilo (oproti Matějů, Katrňák a další) a provázejte to na vývojovými tendencemi ve společnosti,
- Nabídněte, nějaká svoje vysvětlení výsledných zjištění

Celkové hodnocení práce:

Vzhledem ke kvalitám i problémům popsaným, jak mnou, tak panem docentem Tučkem navrhuji hodnocení C. V případě adekvátních odpovědí na diskusní otázky navrhuji hodnocení B.

Datum: 17.6.

Podpis: Jitka Wirthová